

## RAAD VAN STATE, AFDELING ADMINISTRATIE.

## A R R E S T

nr. 57.161 van 21 december 1995  
in de zaak A. 62.276/VII-12.994.

In zake : 1. Jean-François BOUCQUEAU,  
2. Georges BOUCQUEAU,  
3. Felix EMMERECHECHTS,  
4. Lucie LIPPENS,  
die woonplaats kiezen bij  
Advocaat D. LINDEMANS,  
kantoor houdende te BRUSSEL,  
Louizalaan 341, bus 8

tegen :

het Vlaamse Gewest, vertegenwoordigd door de  
Vlaamse regering,  
dat woonplaats kiest bij  
Advocaat K. VAN HOOREBEKE,  
kantoor houdende te GENT,  
Eedverbondkaai 65-66.

-----  
D E R A A D V A N S T A T E, VIIe K A M E R,

Gezien het verzoekschrift dat Jean-François  
BOUCQUEAU, Georges BOUCQUEAU, Felix EMMERECHECHTS en Lucie  
LIPPENS op 10 februari 1995 hebben ingediend om de  
nietigverklaring te vorderen van :

"Het Ministerieel besluit d.d. 19 december 1994  
houdende bescherming :  
- als monumenten, overeenkomstig de bepalingen van  
het decreet van 3 maart 1976, om reden van de histo-  
rische en architectuurhistorische waarde :  
MEISE (Brussegem) :  
1° de hoeve Groot Amelgem, gelegen Amelgemstraat 5 te  
Brussegem. Bekend ten kadaster : MEISE 2e afdeling,  
sectie H perceelnummers 164k(deel), 164f en 163b.  
2° de hoeve Klein Amelgem, gelegen Amelgemstraat 7 te  
Brussegem. Bekend ten kadaster : MEISE 2e Afdeling,  
sectie H, perceelnummer 171b(deel).  
- als dorpsgezicht, zoals afgebakend op bijgaand  
plan, om reden van de historische en esthetische  
waarde :  
MEISE 2e afdeling, MERCHTEM 3e afdeling, WEMMEL  
1e afdeling : het gehucht Amelgem en omgeving";

Gelet op het arrest nr. 53.743 van 15 juni 1995 waarbij de schorsing van de tenuitvoerlegging van het bestreden besluit wordt bevolen;

Gezien de regelmatig gewisselde memories van antwoord en van wederantwoord;

Gezien het verslag opgemaakt door Eerste Auditeur P. DE WOLF;

Gelet op de kennisgeving van het verslag aan partijen;

Gelet op de beschikking van 13 september 1995 waarbij de terechtzitting bepaald wordt op 26 oktober 1995;

Gehoord het verslag van Staatsraad R. STEVENS;

Gehoord de opmerkingen van Advocaat D. LINDEMANS, die verschijnt voor verzoekers, en van Advocaat K. VAN HOOREBEKE, die verschijnt voor de verwerende partij;

Gehoord het, behoudens wat de begroting van de kosten betreft, eensluidend advies van Eerste Auditeur P. DE WOLF;

Gelet op titel VI, hoofdstuk II, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973;

Overwegende dat de feitelijke gegevens van de zaak als volgt kunnen worden samengevat :

1. De verzoekende partijen zijn eigenaars van gronden gelegen in het beschermde dorpsgezicht. De

eerste verzoekende partij is bovendien eigenaar van de hoeve Klein Amelgem.

2. Bij koninklijk besluit van 13 januari 1978 wordt het gehucht Amelgem en omgeving als landschap gerangschikt. Dat besluit wordt door de Raad van State, bij arrest nr. 25.089 van 28 februari 1985, vernietigd omdat het rangschikkingsvoorstel niet was betekend aan de gemeente Meise.

3. Op 14 januari 1993 plaatst de Gemeenschapsminister van Verkeer, Buitenlandse Handel en Staatshervorming de hoeve Groot Amelgem en de hoeve Klein Amelgem op een voorontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten en het gehucht Amelgem en omgeving te Meise en te Wemmel zoals afgebakend op een bijgaande plattegrond, op een voorontwerp van lijst van voor bescherming vatbare dorpsgezichten.

4. Bij brief van 21 april 1993 wordt een afschrift van bovenvermeld ministerieel besluit van 14 januari 1993 en de bijgaande plattegrond aan onder meer de tweede en de derde verzoekende partij gezonden.

5. Tijdens het openbaar onderzoek dienen onder meer de tweede en de derde verzoekende partij een bezwaar in.

6. De provinciale commissie voor monumenten en landschappen van Brabant brengt op 8 juni 1993 eenparig een gunstig advies uit.

7. Bij ministerieel besluit van 23 februari 1994 worden de hoeven Groot en Klein Amelgem en het gehucht Amelgem en omgeving geplaatst op een ontwerp van lijst van voor bescherming vatbare monumenten resp. dorpsgezichten.

8. De koninklijke commissie voor monumenten en landschappen brengt op 30 juni 1994 volgend advies uit :

"Dient te worden beschouwd als monument :

1. De hoeve Groot Amelgem, Amelgemstraat 5 te Meise (Brussegem) omwille van het algemeen belang gevormd door :

- de historische waarde : voormalige hoeve van de norbertijner abdij van Grimbergen, heropgebouwd na de verwoestingen tijdens de godsdiensoorlogen tijdens het abbatiaat van Ch. Outers (1613-1647);

- de historische, meer bepaald architectuurhistorische waarde : merkwaardig bak- en kalkzandstenen boerderijcomplex met verspreide bebouwing, overwegend daterend uit de eerste helft van de 17de eeuw en omvattend :

\* een complexe boerenwoning gevormd door een hoog breedhuis en een aanleunend lager dwarshuis met muurvlechtingen en schouderstukken, voorzien van fraaie gebeeldhouwde consooltjes in de vorm van een mensenhoofd; bewaarde sporen van venster- en deuromlijstingen en een erfgevel opengewerkt met hoge, beluikte, 19de-eeuwse ramen;

\* een ingekorte stalvleugel met afgesnuit zadeldak met twee natuurstenen deurtjes in de erfgevel : een steekboogdeur met kwarthol profiel en een rechthoekige deur met negblokken en lateiconsooltjes;

\* de eveneens ingekorte 'Duivelsschuur', een overwegend in kalkzandsteen opgetrokken, alleenstaande langsschuur, in een van de rondboogpoorten 1637 gedateerd en waarvan de langsgevel met fraai geprofileerd gotisch rondboogdeurtje wordt gestut door steunberen;

\* een eenvoudig traditioneel bakhuisje.

2. De hoeve Klein Amelgem, Amelgemstraat 7 te Meise (Brussegem) omwille van het algemeen belang gevormd door :

- de historische waarde : voormalige hoeve van de norbertijner abdij van Grimbergen, voor het eerst vermeld in 1705 als de 'kleine hoeve' of het 'nieuw pachthof', maar het tijdstip en de omstandigheden van de oprichting zijn niet bekend; ten tijde van abt J. du Rondeau in 1776 verbouwd, zoals blijkt uit het wapenschild met de leuze 'praesis et prosis' boven de schuurpoort;

- de historische, meer bepaald architectuurhistorische waarde : een middelgrote, gesloten vierkanthoeve met grote langsschuur (1776) in bak- en kalkzandsteen, overwegende daterend uit de 18de en 19de eeuw, met door blinde rondbogen geritmeerde erfgevels en een boeiend volumespel ontleend aan de wisselende dakvormen.

Dient beschermd te worden als dorpsgezicht :

- het gebied afgebakend op de topografische kaart en de kadasterkaart in bijlage omwille van het algemeen belang gevormd door :

- de historische waarde : de afbakening omvat de hoeven Klein Amelgem en Groot Amelgem en de reeds als monument beschermde kapel van Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte met de daarrond gelegen huizen die grotendeels teruggaan tot de oude bebouwing van het gehucht. De voorgestelde afbakening omvat een gebied dat min of meer overeenstemt met het landbouwareaal van Amelgem zoals het wordt beschreven in 1554 : in het totaal 147 ha begrensd door de Heerbaan in het noorden en de Molenbeek in het zuiden, en dat nog steeds een vrijwel aaneengesloten landbouwareaal vormt met ongeveer dezelfde oppervlakte, begrenzing (Klein Cabbeek, Cabbeek, Lindeveld, etc.) en elementen (akkers, weiden, hooibeemden, bos).

Het behoud van de landbouwbestemming van het gebied is een belangrijke doelstelling van de bescherming als dorpsgezicht.

Groot Amelgem vormt nog steeds de zetel van een landbouwbedrijf. De bescherming zal bijdragen tot de bedrijfszekerheid en tot het behoud van de historische functie van dit monument.

- de esthetische waarde : het nog grotendeels onge-rept landelijk karakter, het contrast tussen de open kouters en de diep ingesneden colluviale dalen, de vergezichten vanaf de Heerbaan".

9. Op 19 december 1994 wordt het bestreden besluit genomen;

Overwegende dat de verzoekende partijen in hun eerste middel onder meer de schending van artikel 2 van het decreet van 3 maart 1976 tot bescherming van monumenten en stads- en dorpsgezichten aanvoeren,

"doordat 'het gehucht Amelgem en omgeving' als dorpsgezicht wordt beschermd wegens zijn historische en esthetische waarde, die in essentie wordt verantwoord door de open ruimte en de vegetatie van deze omgeving, met verwijzing naar de bestemming als landbouwgrond;

terwijl, wanneer de open ruimte en de vegetatie als belangrijkste waardebepalende elementen worden aangevoerd ter verantwoording van een

bescherming, enkel een bescherming als landschap rechtens in aanmerking kan komen, maar niet een bescherming als dorpsgezicht;

dat zij dit als volgt toelichten :

"Met andere woorden bij de bescherming van de dorps- en stadsgezichten gaat het om de bescherming van 'verstedelijkte gehelen', waarbij de ten dienste van de waardevolle gebouwen staande omgevende elementen mee in de beschermingsperimeter worden opgenomen. De te beschermen gehelen moeten bovendien het uitzicht en de leefsfeer van de stad of de gemeente mee bepalen. Zij hebben aldus de verslaggever bij de bespreking van het decreet van 7 maart 1976 in se betrekking op gebieden die in de ruimtelijke ordeningsplannen worden aangeduid als bouwzones (cfr. hoger)

Welnu, waar in het advies vanwege de Koninklijke Commissie voor Monumenten en Landschappen wordt verwezen naar huizen, betreft het gebouwen ten behoeve van een landbouwbedrijf. De beschermingsperimeter bestaat echter hoofdzakelijk uit onbebouwde landbouwgronden (akkers, weiden, hooibeemden, bos). Voor de bepaling van de esthetische waarde van het dorpsgezicht wordt trouwens verwezen naar het onge-rept landelijk karakter van het gebied. Ook bij de bepaling van de historische waarde wordt meermaals verwezen naar het feit dat het gebied overeenstemt met het landbouwareaal van Amelgem. Dit is duidelijk iets anders dan de marktplainen, dorpspleinen, steegjes, poortjes, ... waarover met betrekking tot de dorps- en stadsgezichten wordt gesproken.

Kortom, de onroerende goederen zijn in het voorliggend geval een voorbeeld van een 'bebouwd landschap' en in geen geval van een dorpsgezicht";

Overwegende dat de verwerende partij in haar memorie van antwoord in essentie repliceert "dat het voorliggende beschermd dorpsgezicht bestaat uit een historische site die door haar totaalkarakter een intrinsieke waarde heeft en waarvan het geheel van de waardevolle gebouwen en omgevende elementen het uitzicht en de leefsfeer van de lokaliteit mee bepalen. Het feit dat de beschermde historische site van Amelgem en omgeving een landbouwbestemming heeft, doet geen afbreuk aan het verantwoord karakter van de bescherming als

dorpsgezicht. Het agrarisch en landelijk uitzicht van een gemeente, dorp of andere lokaliteit herleidt deze lokaliteit immers niet noodzakelijk tot een landschap in de zin van de wet van 7 augustus 1931 tot bescherming van monumenten en landschappen. In casu is duidelijk sprake van een dorpsgezicht, waarvoor de gebruikte motivering uitstekend van toepassing is";

Overwegende dat, naar luid van het bij het bestreden besluit gevoegde advies van de koninklijke commissie, het als dorpsgezicht beschermd gehucht Amelgem naast de hoeven Klein en Groot Amelgem en de reeds als monument beschermde kapel van Onze-Lieve-Vrouw-Geboorte met de daarrond gelegen huizen, een gebied omvat van "in het totaal 147 ha ... dat nog steeds een vrijwel aaneengesloten landbouwareaal vormt", bestaande uit "akkers, weiden, hooibeemden, bos" en dat dus nog een "grotendeels ongerept landelijk karakter" vertoont, gekenmerkt door "het contrast tussen de open kouters en de diep ingesneden colluviale dalen", met "vergezichten vanaf de Heerbaan";

Overwegende dat artikel 2, 3°, van het decreet van 3 maart 1976, een stads- of dorpsgezicht definieert als "een groepering van één of meer monumenten en/of onroerende goederen met omgevende bestanddelen, zoals onder meer beplantingen, omheiningen, waterlopen, bruggen, wegen, straten en pleinen ..."; dat in de memorie van toelichting bij het ontwerpdecreet met betrekking tot stads- of dorpsgezichten wordt gesteld : "Dit kunnen onder meer zijn : marktplainen, dorpspleinen en pleintjes, straten, steegjes, poortjes, binnenhoven en -pleinen, enz., die een typisch karakter bewaard hebben en als dusdanig tot de wezenlijke eigenschappen behoren, die het specifieke uitzicht en de leefsfeer van een stad of gemeente mee bepalen (Gedr. St. Cultuurraad, 122, (1973-74), -nr. 1, blz. 4); dat in de parlementaire

voorbereiding de voorwaarde "het specifieke uitzicht en leefsfeer van een stad of gemeente mee bepalen" wordt bevestigd; dat aldus, in openbare vergadering van de Cultuurraad, door de verslaggever werd uiteengezet dat het decreet in ontwerp "wat de dorps- en stadsgezichten betreft, in principe betrekking (had) op de in de plannen voor ruimtelijke ordening vastgestelde bouwzones" en verder dat het beleid inzake de bescherming van monumenten, stads- en dorpsgezichten diende te worden gekoppeld aan dat voor stads- en dorpskernvernieuwing (Handelingen Cultuurraad, vergadering van 3 februari 1976, blz. 157 en 158); dat hieruit moet besloten worden dat een groepering van onbebouwde onroerende goederen, met andere woorden zuivere landschappen, alleszins niet onder het begrip "stads- of dorpsgezicht" kan ressorteren; dat, indien de beschermde site, bestaande uit de als monumenten gerangschikte hoeven en de als dorpsgezicht beschermde omliggende landbouwgronden, zoals de verwerende partij aanvoert, werkelijk "door haar totaal karakter een intrinsieke waarde heeft", zij desgevallend, met toepassing van de wet van 7 augustus 1931 op het behoud van monumenten en landschappen, in haar totaliteit als landschap kan worden beschermd; dat een gebied met de hoger beschreven kenmerken bijgevolg niet in het begrip "dorpsgezicht" kan ingepast worden; dat het middel gegrond is; dat de overige middelen niet tot een ruimere vernietiging kunnen leiden en derhalve niet dienen onderzocht te worden;

Overwegende dat, ter terechtzitting, de verzoekende partijen vragen ook de kosten die zij hebben gemaakt voor de overschrijving van het annulatieberoep in de registers van de hypotheekbewaarder, ten laste van de verwerende partij te leggen; dat op die vraag niet kan worden ingegaan, omdat het decreet van 3 maart 1976 niet voorziet in de overschrijving van het



rangschikkingsbesluit op het hypotheekkantoor, zodat de door de verzoekende partijen gemaakte kosten niet noodzakelijk waren,

B E S L U I T :

Artikel 1.

Vernietigd wordt het ministerieel besluit van 19 december 1994 houdende bescherming als monumenten te MEISE (Brussegem) :

1° de hoeve Groot Amelgem, gelegen Amelgemstraat 5 te Brussegem;

2° de hoeve Klein Amelgem, gelegen Amelgemstraat 7 te Brussegem

en als dorpsgezicht : het gehucht Amelgem en omgeving.

Artikel 2.

Dit arrest zal worden bekendgemaakt bij uittreksel in het Belgisch Staatsblad op dezelfde wijze als het vernietigde besluit.

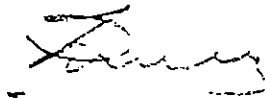
Artikel 3.

De kosten van het beroep, bepaald op zestien duizend frank, komen ten laste van het Vlaamse Gewest.

Aldus te Brussel uitgesproken in openbare  
terechtzitting, op eenentwintig december  
1900 vijfennegentig, door de VIIe kamer, die was samen-  
gesteld uit :

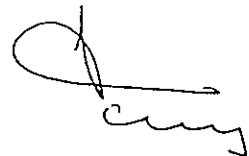
de H. J. VERMEIRE, kamervoorzitter,  
Mevr. M. VRINTS, staatsraad,  
de HH. R. STEVENS, staatsraad,  
G. DE SLOOVER, griffier.

De griffier,



G. DE SLOOVER.

De voorzitter,



J. VERMEIRE.